

Overhalla kommune
- *Positiv, frisk og framsynt*

Oppfølgingsplan for arbeid med digital dømmekraft og digitale ferdigheter.

Versjon 2, august 2017

Innhold

1. Innledning	2
2. Hovedkilder i planen.....	4
3. Fagstoff og aktiviteter for trinnene i grunnskolen.	5
1. trinn.....	5
2. trinn.....	6
3. trinn.....	7
4. trinn.....	8
5. trinn.....	10
6. trinn.....	10
7. trinn.....	11
8.– 10. trinn.....	13

1. Innledning

Oppfølgingsplanen skal være et redskap for å gi elevene best mulig digitale ferdigheter og digital dømmekraft.

Digital dømmekraft omfatter kunnskap om:

- 1) Kritisk tenkning
- 2) Kildekritikk
- 3) Etikk
- 4) Personvern
- 5) Opphavsrett

Barn og unge trenger best mulig digitale ferdigheter. Dette vil gi dem en trygg hverdag på nettet nå og i fremtiden. Det er viktig å begynne tidlig med opplæring og bevisstgjøring.

For barn og unge som allerede bruker internett både i skole- og fritidssammenheng, må kunnskap stadig vedlikeholdes og fornyes i takt med samfunnsutviklingen. For å få dette til, må fagfolk i skolen og andre fagfolk sammen med foreldre jobbe målrettet over tid.

Digitale ferdigheter handler om:

Å omsette i praksis de krav læreplanene stiller for å oppnå den 5. grunnleggende ferdigheten i tillegg til lesing, skriving, regning og muntlige ferdigheter.

Dette må ha fokus på tvers av alle fagområder i skolen og må henge nøye sammen med den digitale dømmekraften elevene må tilegne seg. Senter for IKT i opplæringen jobber for å hjelpe skolene og barnehagene i dette arbeidet. I vår plan henter vi en del fra IKTplan.no som senteret står bak.

2. Hovedkilder i planen

Senter for IKT i opplæringen

Du er her: [iktplan.no](#) > Grunnskole Bokmål Nynorsk

Grunnskole

Mål etter 2. trinn

Mål etter 4. trinn

Mål etter 7. trinn

Mål etter 10. trinn

Redd Barna

Nett og mobil er positive og viktige deler av barn og unges hverdag. Likevel foregår det mobbing og seksuelle overgrep mot barn her som ellers i samfunnet. Med god kunnskap kan man forebygge og hjelpe barn til en trygg og god digital hverdag.

Vis respekt for hverandre på nett. Mobbing på nett er minst like alvorlig som annen mobbing.

Medietilsynet

Barn og medier

Vi skal hjelpe til å ruste barn til å bli kompetente mediebrukere. Vi skal beskytte dem mot skadelig innhold, og vi skal gi dem kunnskap og råd. Det er en omfattende oppgave som vi deler med mange andre – først og fremst dere foreldre.

- [Aldersgrenser](#) >
- [Barn og medier-undersøkelsen](#) >
- [Trygg bruk – Norwegian Safer Internet Centre](#) >
- [Veiledning til foreldre med barn mellom 0 - 6 år](#) >
- [Veiledning til foreldre med barn mellom 7 og 12 år](#) >
- [Total kontroll: dialog- og diskusjonsopplegg for barn og voksne](#) >
- [Nettmobbing](#) >
- [Sosiale medier](#) >
- [Dataspill](#) >

dubestemmer.no

Yngre barn **9-13 år** 13-18 år Voksne Hefter og filmer Om Du bestemmer

Dubestemmer.no er en nettsjurs om personvern, nettvett og digital dømmekraft. Her finner du blant annet filmer, fagtekster og diskusjonsoppgaver.

9-13 år

- Personvern
- Sosial på nett
- Uønskede hendelser
- Kildekritikk

13-18 år

- Personvern
- Sosial på nett
- Uønskede hendelser
- Digitale spor

3. Fagstoff og aktiviteter for trinnene i grunnskolen.

1. trinn

Elever	
<ul style="list-style-type: none">• Elevene skal vite at det ikke er greit å ta bilder av folk uten å spørre først.• Passord: skal ikke deles med andre.• Være mot andre slik at du vil andre skal være mot deg.• Snakk med en voksen om du opplever ubehagelige ting på nett.	<ul style="list-style-type: none">• Hva må du tenke på når du bruker facetime på læringsbrettet?• Ikke alt du ser på nett er sant.• Husk at det er foreldrene dine som bestemmer hva du skal gjøre på nett, og hvor lang tid du kan bruke på nettet.

Lærere	
<ul style="list-style-type: none">• Digitale ferdigheter er definert som den femte grunnleggende ferdigheten og er et skoleansvar definert gjennom læreplanen.• Dere må snakke med barna om bruk og de opplevelsene de har knyttet til digitale medier og teknologi.	<ul style="list-style-type: none">• Øve med barna i å treffe valg som er fornuftige for dem selv og andre både off- og online.• Bidra til et bedre læringsmiljø ved å hjelpe barna til å tenke over hvordan de selv kan skape vennskap og ta avstand fra mobbing på nett og ellers.• Jobb med passord.

Verktøykasse og metodiske tips

[«Vær en venn på nett»](#) - metodehefte til lærere til bruk på 1-4.trinn. (Redd barna)

[Redd barna: Lær barna nettvett](#)

[Dubestemmer.no: Frida og Felix lærer nettvett](#)

[Dubestemmer.no: Trygg på nett med Donald Duck](#)

<http://www.iktplan.no/>

Foreldretema

<ul style="list-style-type: none">• Spør alltid barna dine om lov før du legger ut bilde av de på nettet.• Snakk med dine barn om viktigheten av passord. Skriv ned koder og gjemme dem på en sikker plass.• Hva er ok tidsbruk på nettet for ditt barn? Pass på at det tar pauser minimum en gang i timen, avslutt en time før sengetid, evt innføre en nettfri dag i uken.• Ikke tillat at nettbrett eller telefon brukes i sengen. <p><u>Nettvett tips til foreldre:</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. Vær gode rollemodeller.2. Vær sammen med barna dine på nett.	<ol style="list-style-type: none">3. Spør de om det har skjedd noe nytt på nettet i dag, på linje med at du spør hvordan det har vært på skolen. Ta tak i saker du oppdager på nett selv. Dette er en del av barneoppdragelsen.4. Prøv så godt du kan å oppdatere deg på det som skjer i den digitale utviklingen.5. Innføre ladestasjoner for nettbrett og telefoner.6. Ha fokus på aldersgrenser.7. Barna trenger hjelp med å gjøre innstillinger, snakke om opplevelser og til å vite hva som er lurt og ikke lurt på nett og mobil.
---	---

2. trinn

Elever	
<ul style="list-style-type: none">Lage digitale kart i klassen.Henge opp nettvettregler i klasserommet.	<ul style="list-style-type: none">Bruk heftet «Vær en venn».Påminnelse om det du lærte om nettvett i 1.klasse.

Lærere	
<ul style="list-style-type: none">Dere må snakke med barna om bruk og de opplevelsene de har knyttet til digitale medier og teknologiØve med barna i å treffe valg som er fornuftige for dem selv og andre både off- og online	<ul style="list-style-type: none">å bidra til et bedre læringsmiljø ved å hjelpe barna til å tenke over hvordan de selv kan skape vennskap og stå opp mot mobbing på nett og ellerslage digitale kart med klassen- bruk heftet- vær en venn

Verktøykasse og metodiske tips

[Redd barna: Vær en venn på nett](#) - metodehefte til lærere til bruk på 1-4.trinn. (Redd barna)

[Redd barna: Lær barna nettvett](#)

[Digitale ferdigheter etter 2. trinn \(IKT-plan.no\)](#)

Elevene skal kunne bruke en nettleser og gjenkjenne søkefelt.

Hvorfor-video Kompetanse Ferdighet Refleksjonsspørsmål Tips til foresatte

Norsk Matematikk Praktisk - estetiske fag

Kvasir jr (søkemotor) Google (søkemotor) Bing (søkemotor) Hjem-skole-samarbeid

Elevene skal kunne produsere en enkel sammensatt tekst.

Hvorfor-video Kompetanse Ferdighet Refleksjonsspørsmål

Norsk Matematikk Praktisk - estetiske fag

Hjem-skole-samarbeid

Elevene skal kunne sende digitale meldinger.

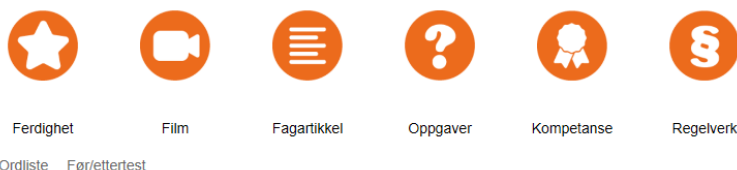

Hvorfor-video Ferdighet Kompetanse Oppgaver

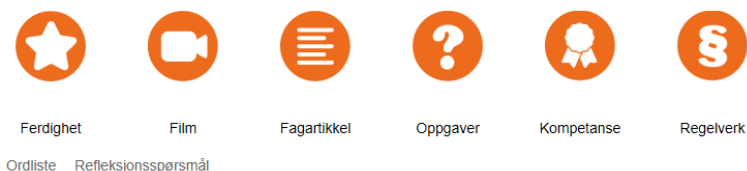
Norsk Matematikk

Hjem-skole-samarbeid

Elevene skal kunne ivareta rettigheter og ansvar knyttet til eget og andres passord.

Elevene skal kunne ivareta rettigheter knyttet til egne personopplysninger.

Foreldretema

• Påminnelse om det foreldrene lærte i 1.klasse.• Sendes ut et resyme fra skolen på arbeidet med metodeheftet.	• Dele noen filmsnutter om nettvett til foreldrene. Få hjelp fra klassekontaktene.

3. trinn

Elever

• Snakk med elevene om spill. Ikke alt som er i spillverdenen er ok. Snakk med elevene om at de må snakke med foreldrene sine om dette.• Tema: nettmobbing.• Sosial på nett.	• Fokus på aldersgrense på spill og sosiale medier. Det er grunn til at aldersgrenser er satt.• Personvern.• Hva gjør du når det oppstår uønskede hendelser?• Kildekritikk. Ikke alt som står på nett er sant.

Lærere

• Bruk redd barnas nettvettregler til å prate om temaet med elevene.	• Snakk med elevene om konsekvenser av å dele bilder og informasjon på nett

Verktøykasse og metodiske tips

I foreldremøte: La foreldre diskutere i grupper egne erfaringer, praksis og utfordringer.
Etter foreldremøte: klassekontakter skriver referat som refererer det viktigste som er drøftet på møtet.

[Redd barna: Vær en venn på nett»](#) - metodehefte til lærere til bruk på 1-4.trinn. (Redd barna)
[Redd barna: Lær barna nettvett](#)

<http://www.iktplan.no>

Foreldretema

Husk at du er forbilde og at mobil og nettbrett kan være en tidstyv.Husk sikkerhetsinnstillinger. Se Barnevakten: Sosial på nett.Foreldreinnstilling på spillkonsollene http://angi-nordic.com/nsm-spillguide/kampagne.no	Når er det ok at ungene skal få seg mobil? Her er det viktig at man har gjort en kartlegging på barna sine om de er klar for det. Her kan du bruke: Mobillappen (Telenor)
Eventuelt felles foreldremøte om nettvett på høsten i tillegg til det som foregår på hver skole. Vurderes av skolelederne sammen med FAU/KFU.	

4. trinn

Elever

Repetisjon fra 3.trinn men med fokus på digital mobbing.Elevene skal kunne gjenkjenne tegn på digital mobbing, og de skal vite hva de skal gjøre med dette.	Eelevne får jobbe med øvelsen «Trollet» på side 30 i heftet «Vær en venn på nett». Bruk de nye ordensreglene: Hva sier de om mobbing på skolen.

Lærere

Repetisjon fra 3.trinn men med fokus på digital mobbingElevene skal kunne gjenkjenne tegn på digital mobbing, og de skal vite hva de skal gjøre med dette.	Sosiale medier påvirker barns psyke og kan føre til uheldig stress.Snakke med elevene om regler i samfunnet og hva de nye ordensreglene for grunnskolene i kommunene sier om mobbing.

Verktøykasse og metodiske tips

[«Vær en venn på nett»](#) - metodehefte til lærere til bruk på 1-4.trinn. (Redd barna)

[Dubestemmer.no: temahefte](#) (Du bestemmer 9 – 13 år)

[Digitale ferdigheter etter 4. trinn \(IKT-plan.no\)](#)

Elevene skal kunne søke og finne relevant informasjon.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Elevene skal kunne produsere ulike sammensatte tekster.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Språk Samfunnsfag Naturfag Praktisk - estetiske fag

Hjem-skole-samarbeid Digitale formkrav

Elevene skal bruke regneark for å organisere informasjon i form av tekst og tall.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Matematikk Språk Samfunnsfag Naturfag

Elevene skal kunne sende e-post.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Språk Samfunnsfag

Hjem-skole-samarbeid Tips til foresatte

Elevene skal kunne forebygge og håndtere uønskede hendelser på nett.

Ferdigheter

Regelverk

Film

Fagartikkel

Oppgaver

Kompetanse

Quiz

Elevene skal vite hva som kan publiseres av personlige opplysninger.

Ferdigheter

Film

Fagartikkel

Oppgaver

Kompetanse

Quiz

Foreldretema

Tips om hvordan voksne kan bekjempe digital mobbing

- Øk din kompetanse om mobbing og digital mobbing. Ta ansvar og stopp all type mobbing.
- Vær selv et godt eksempel – ha en anstendig atferd på nettet og si fra til voksne som ikke har det.
- Sett deg godt inn i den kunnskapen som finnes om personvern og etiske spilleregler og formidle dette til barn og ungdom du arbeider med eller er sammen med.
- Lær barn og unge nettverksreglene og forklar dem hvorfor det er viktig at de tar ansvar for egne handlinger.
- Nettet er ikke farlig når det brukes riktig. Bidra til å øke barn og unges digitale kompetanse.
- Arbeid forebyggende og bygg inkluderende miljøer med gode relasjoner mellom alle aktørene.
- Les mobbeveilederne for din aldersgruppe/aktivitet og bruk de anbefalte framgangsmåtene for aldersgruppen.
- Ha høy mobbeberedskap når du ber barn og unge om å si fra om nettmobbing.

5. trinn

Elever	
<ul style="list-style-type: none">• Se filmen «du bestemmer-personvern».• Vær en venn på nett.• Hva kan publiseres av andres personlige opplysninger? Bilder kan ikke legges ut av andre under 15 år uten at foreldrene har godkjent det.• Se liste over hva som er lov å publisere.	<ul style="list-style-type: none">• Kildekritikk. Hvor troverdig er du på nett?• Mobil/ nettbrett skal ikke være på rommet når du legger deg. Du må selv ta ansvar for dette i tillegg til foreldre.

Lærere	
<ul style="list-style-type: none">• Ta opp publisering av andres personlige opplysninger og bilder.• Snakk med elevene om at søvn påvirkes av det som oppleves på nett og hva feil nettbrettbruk kan føre til.	<ul style="list-style-type: none">• Gode kvelds- og natrutiner m h t bruk av mobil og nettbrett.

Verktøykasse og metodiske tips

[Personvern er en grunnleggende ferdighet](#) – video fra dubestemmer.no

Medietilsynet: «[Når barn og unges dataspilling skaper bekymring](#)»

<http://www.iktplan.no/>

Foreldretema	
<ul style="list-style-type: none">• Hva kan publiseres av andres personlige opplysninger? Kan ikke legge ut et bilde om andre under 15 år uten at foreldrene har godkjent det.	<ul style="list-style-type: none">• Mobil/nettbrett skal ikke være på rommet når elevene legger seg.• Hvordan merker vi som foreldre at spillingen har tatt overhånd? Samtaler i grupper.

6. trinn

Elever	
<ul style="list-style-type: none">• Repetisjon fra 5.klasse.• Hvem møter du på nett? Husk at det kan være andre enn det de gir seg ut for å være.• Tør du å si nei eller si fra hvis det skjer noe i klasserommet som oppleves ekkelt for medelever.	<ul style="list-style-type: none">• Digitale spor- cookies – personvern.• Snapchat- ikke sende ting som kan skade andres følelser på kort eller lang sikt.• Elevene skal vite hva som kan publiseres av andres personlige opplysninger.

Lærere	
<ul style="list-style-type: none">• Bruk videoene og gjennomfør samtaler med elevene.• Begynn å Jobb med målene for digitale ferdigheter etter 7. trinn (se oversikten etter 7. trinn, IKT-plan.no)	<ul style="list-style-type: none">• La elevene komme med forslag om hva som er ok og hva som ikke er ok på nett.

Verktøykasse og metodiske tips

[Det er lett å lyve på nettet](#) – Video fra Redd barna

[Klasse 6B – Tør du](#) - Video fra Unicef Norge

[IKT-plan.no](#)

*Elevene skal vite hva som kan publiseres av andres personlige opplysninger.
Bruk verktøyene:*

Ferdigheter

Film

Fagartikkel

Oppgaver

Kompetanse

Quiz

Ordliste Regelverk

Foreldretema

- Hvem møter du på nett? Husk at det kan være andre enn det de gir seg ut for.
- Samtale om hvilke rutiner foreldre kan ha for å unngå at barna oppretter kontakter som kan føre til uheldige situasjoner for barna.
- Digitale spor- cookies – personvern
- Repetisjon av temaer fra tidligere trinn.

7. trinn

Elever

- Kjærlighet og grenser
- Repetisjon av temaer fra mellomtrinnet.
- Få tilstrekkelig trening for å oppfylle kravene til digital kompetanse etter 7. trinn

Lærere

- Kjærlighet og grenser
- Jobbing med kravene til digital kompetanse etter 7. trinn
Bruk verktøyene i IKT-plan.no

Verktøykasse og metodiske tips

[Digitale ferdigheter etter 7. trinn \(IKT-plan.no\)](#)

Elevene skal kunne gjøre målrettet søk i ulike søkemotorer og digitale medier.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Matematikk Samfunnsfag Naturfag

Store Norske Leksikon Wikipedia Rammeverk

Elevene skal vurdere troverdighet på nettsider med rammeverket TONE.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Samfunnsfag Naturfag

Elevene skal kunne produsere og redigere sammensatte tekster med lenket innhold.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Elevguide -
delrett.no

Norsk Matematikk Språk Samfunnsfag Naturfag Engelsk

Digitale formkrav Rammeverk

Elevene skal presentere tekst og tall i form av ulike typer diagram.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Samfunnsfag Naturfag

Digitale formkrav Rammeverk

Elevene skal kunne bruke samarbeidsverktøy og presentere eget arbeid i digitale medier.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Språk Samfunnsfag Naturfag

Samskrive på nett / NDLA Rammeverk

Elevene skal kunne ivareta ansvar knyttet til andres personopplysninger.

Ferdigheter

Film

Fagartikkel

Oppgaver

Kompetanse

Quiz

Ordliste Regelverk

Elevene skal kunne ivareta rettigheter og ansvar knyttet til privatliv.

Ferdighet

Film

Fagartikkel

Oppgaver

Kompetanse

Quiz

Regleverk

Foreldretema

- Kjærlighet og grenser
Felles opplegg for foreldre på begge skolene.

8.- 10. trinn

Verktøykasse og metodiske tips

Nettvett.no: [Informasjon, råd og veiledning om sikrere bruk av Internett](#)

Medietilsynet : [Aldersgrenser](#)

Dubestemmer.no: [Personvern, nettvett og digital dømmekraft](#)

Foreldretema: Se filmen CYBERBULLY

[Digitale ferdigheter etter 10. trinn \(IKT-plan.no\)](#)

Elevene skal kunne bruke søkestrategier og vise til kilder i eget arbeid.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Språk Samfunnsfag Naturfag Praktisk - estetiske fag

Rammeverk

Elevene skal kunne produsere og redigere sammensatte tekster med mottakerbevissthet.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Elevguide - delrett.no

Norsk Samfunnsfag Naturfag Praktisk - estetiske fag

Digitale formkrav Rammeverk

Eleven skal kunne lage regneark for å organisere og systematisere talldata.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Matematikk Samfunnsfag Naturfag

Rammeverk

Elevene skal kunne kommunisere og samhandle i digitale medier.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Engelsk Språk Samfunnsfag Naturfag

Samskrive på nett / NDLA Rammeverk

Elevene skal kunne drøfte muligheter og utfordringer ved fildeling.

Hvorfor-video

Kompetanse

Ferdighet

Quiz

Elevtester

Norsk Samfunnsfag Naturfag

Elevene skal kunne ta ansvar for sine handlinger på nett.

Ferdighet

Regelverk

Film

Fagartikkel

Oppgaver

Kompetanse

Quiz

Elevene skal forstå at de etterlater seg digitale spor.

Ferdighet

Regelverk

Film

Fagartikkel

Oppgaver

Kompetanse

Quiz